

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin en önemli isimlerinden biri olan,

Daron Acemoğlu

Kurumların ekonomik gelişme üzerine etkilerini analiz ettiği çalışmalarıyla sadece iktisat biliminin unutulmazları arasına girmekle kalmamış, iki defa aday gösterildiği Nobel İktisat Ödülünü de yakın tarihlerde alması beklenen ilk Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmuştur.

DARON ACEMOĞLU (1967)

Yaşam Öyküsü: Daron Acemoğlu 3 Eylül 1967 İstanbul da dünyaya gelmiştir. Babası Kework, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde hoca olarak görev yapmış, 1988 yılında ise vefat etmiştir. Annesi Irma ise öğretmen olarak İstanbul da çalışmıştır, 1991 yılında ise ölmüştür. MIT de Elektrik Mühendisliği ve Bilgisayar Bilimleri alanında çalışan Profesör Ahu Özdağlar ile evlidir. Acemoğlu üç çocuk babasıdır. Dünyanın en saygın üniversitelerinden Massachusetts Institute of Technology (MIT) de öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Türkiye ve Amerika vatandaşıdır.

Eğitim-Kariyer: 1986 yılında Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Lisans derecesini İngiltere'nin York Üniversitesi'nde yaptı. Yüksek lisans ve doktora derecelerini ise bu dalda en prestijli okullardan olan London School of Economics'ten aldı. 1992-93 yılları arasında London School of Economics'te ders verdi. 1993'te ABD'deki Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nde ders vermeye başladı. 2000 yılında profesörlüğe yükseldi. İlgi alanı içine giren başlıca konular, siyasal ekonomi, ekonomik kalkınma, ekonomik büyüme, gelir ve ücret dengesi eşitsizliğidir. "Review of Economics and Statistics" Quarterly Journal of Economics ve "Journal of Economic Growth" dergilerinin yardımcı editörüdür. 2005 yılında John Bates Clark madalyası ile ödüllendirilmesi. John Bates Clark madalyası her iki yılda bir ekonomi bilimine en büyük katkıyı yapan 40 yaş altındaki bir bilim adamına verilmektedir. 2013 yılında Türkiye Kültür ve Sanat ödülünü aldı. En son olarak 2014 yılında Ulusal Bilim Akademisi üyesi olarak seçildi. İki kez Nobel İktisat ödülüne aday gösterilmiştir.

İktisat Bilimine Katkıları: Çalışmalarında North'un Yeni İktisat Tarihi, Olsen'in Kolektif Hareketler yaklaşımı, Coase'in İşlem Maliyetleri, Mülkiyet Hakları İktisadi'nin bir sentezini yapan Acemoğlu, kurumların iktisadi gelişmeye etkisini de bu alt disiplinlerin uzlaşması niteliğinde bir kavramsal çerçeveye açıklamaktadır. Daron Acemoğlu, Douglas North'un kavramsallaştırmasını kullanarak kurumları oyunun kuralları olarak belirler ve analizinin merkezine koyar. Bu bakış açısıyla kurumlar, insan davranışlarını belirleyen kısıtlar koyan sosyal yapılardır. Acemoğlu, kurumsal yapının ekonominin gelişmişlik düzeyi üzerinde etkisini olduğunu, siyasi kurumların, siyasal güçle birlikte ekonomik kurumların belirleyicisi olduğunu savunmaktadır. Acemoğlu, yaptığı çalışmalar da ekonomik kurumların nasıl işleyeceği ve nasıl bir evrim sürecinden geçeceği noktasında siyasete ve siyasi kurumların önemine işaret etmektedir. Yoksul ve zengin milletler arasındaki farkı açıklarken kapsayıcı ve dışlayıcı kurum ayrımından bahseden Acemoğlu, kapsayıcı kurumları "bir ulusun yeteneğini en iyi şekilde göstermesini sağlayacak eşit şartlar sağlayabilen kurumlar" olarak tanımlamaktadır.

Acemoğlu'na göre; kurumlar toplumdaki iktisadi ve politik örgütlenmeler olarak ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Toplumun kurumsal olarak örgütlenme şeklinin iktisadi etkileri kabul edildiğinde, mülkiyet haklarının açıkça tanımlandığı ülkeler yatırımcıyı katlandığı maliyetin getirisini kendi elinde tutacağını taahhüt etmelerinde dolayı teşvik edici olmaktadır. Ülkeler arasındaki gelişmişlik farklılıklarının temel nedenini ekonomik kurumlar, politik kurumlar ve politik güç arasındaki ilişkiye bağlayan bu yaklaşım kurum hipotezi olarak adlandırılmaktadır. Bu yaklaşıma göre bir ulusun yeteneğini en iyi şekilde göstermesini eşit şartlar sağlayan iktisadi kurumlar kapsayıcı, mülkiyet haklarını korumayan, asayiş ve düzen sağlayamayan, anlaşmazlıkları çözüme kavuşturamayan ya da yenilikçiliği ödüllendirmeyen kurumlar dışlayıcıdır. İktisadi kurumların dışlayıcı veya kapsayıcı olması ise politik kurumların, politik güç üzerine koyduğu kısıtlara bağlı olmaktadır.